

GOSSOS DE PROTECCIÓ DE RAMATS I TIPUS D'EMPREMTA

L'EMPREMTA

Com ja sabem l'empremta és essencial pel gossos que treballen amb bestiar, independentment del seu tipus, sigui oví, cabrum, boví o aviram, però també s'ha de diferenciar, en l'empremta, dues etapes o fases, la primària i la secundària.

Ramat de Martí Pubill a Forn (Alt Urgell)

Ramat d'Armand Flaujat a Bor (Cerdanya)

L'empremta primària, possiblement la més essencial pel bon funcionament del gos de protecció, està compresa des del moment de néixer fins al deslletament o canvi d'ubicació del cadell. Un fet condicionant també és la situació de la mare, és a dir, importantíssim que la mare treballi, donat que moltes característiques de protecció ja seran transmeses als cadells abans del naixement i altres les aprendran a mesura que creixin a l'ambient del corral amb el bestiar, amb els seus germans i amb el comportament de la seva mare dins l'ambient del ramat. També important que el pare treballi, però els cadells "copiaran" els comportaments de la mare vers al bestiar molt més que els del pare en cas de tenir-lo amb ells.

Ramat de José J. Naya a Lamasera (Monegros)

Ramat de Juan Ballarín a Espluga (Ribagorza)

Dos exemples molt diferents determinats pel tipus d'empremta primària rebuda, la d'en Gaube i la del seu fill, en Tambor.

En Gaube de la Borda d'Urtx de Cal Manistró

Nascut en un ambient no ramader, va rebre l'empremta primària amb la presència humana, cosa que va determinar i conformar el seu futur, encara que de molt petit, al deslletament, va ésser incorporat al meu ramat, que va significar l'empremta secundària, i on no va tenir a penes contacte humà, solament la presència humana pel maneig i manipulació del bestiar i per la seva alimentació diària, amb total carència de festes, paraules i moixaines per part meva.

En Gaube de la Borda d'Urtx de Cal Manistró en el ramat de l'Armand Flaujat a Bor (Cerdanya)

A l'estiu del 2011 va treballar a la muntanya, concretament a la Pleta dels Vinyals -just sota els ports d'Aulà i Salau dins del Parc Natural de l'Alt Pirineu (Pallars Sobirà)- en la protecció d'un nombrós ramat d'ovelles amb bons resultats, delatant i posant en fuga la presència dels ossos bruns que habiten en el parc en dues ocasions, així com protegint davant de guilles, altres gossos, senglars, inclús persones alienes al ramat, tot amb un bon rendiment. Però tanmateix, amb certes carències amb la manera de treballar, és a dir, en Gaube protegeix i defensa un cercle imaginari, més o menys gran, amb relació al pastor, acceptant dins el cercle la presència de bestiar ovi-cabrum única i exclusivament. Si el ramat és a una certa distància del pastor, l'hi costa bastant acompanyar-lo i s'hi està molt poca estona per tornar a buscar la presència humana. Tot s'ha de dir que si el bestiar s'espanta, ell corre a mirar que succeeix i protegeix i defensa, encara que no amb el coratge que demostra si te l'amo a prop. Durant la nit es mostra molt vigilant i actiu pels voltants de la cabana i la pleta, foragitant tot intrús que s'apropi.

En Gaube de la Borda d'Urtx de Cal Manistró portant el collar de punxes a la Pleta dels Vinyals

La relació amb el bestiar és acceptable, encara que amb moltes mancances, per exemple, defensa aferrissadament el seu menjar fent us de les dents si s'escau. La relació del bestiar envers ell, és de desconfiança en tot moment, perquè mostra una actitud summament dominant, amb la cua alçada dins del ramat, i per tant les ovelles no se li acosten, així elles no poden tenir mai contacte físic amb ell, olorar-lo, jeure al seu costat... sempre està sol dins del ramat. En ocasions, molt poques, si te la cua baixada i moviments pausats, les ovelles l'accepten i s'hi acosten, però sempre en alerta.

Penso que la seva veritable empremta és humana i gràcies a l'empremta secundària amb bestiar oví, és un gos de protecció eficaç, però sempre amb la presència del pastor prop del ramat.

La cleda on dormen les ovelles a sota de la cabana de l'Armand

En Tambor de Cal Manistró

Completament diferent al seu pare, en tots els aspectes.

Va néixer dins del ramat i no va tenir cap tipus de contacte amb l'esser humà, excloent la seva presència per la manipulació del ramat i per la seva alimentació, però sense crear cap tipus d'enllaç ni relació, tant de tipus físic ni d'altres. A l'edat de 7-8 mesos vaig començar a tocar-lo, acariciar-lo i fent-li una mica d'ensinistrament de base, el just per la seva manipulació, és a dir, per exemple, poder-lo lligar, portar-lo lligat per travessar carreteres, cridar-lo pel seu nom perquè vingüés fins a mi, pujar-lo al cotxe o remolc, etc...

En primer terme en Tambor i al fons la Burxata Pulida, situats estratègicament per protegir millor

Vers el treball, és un gos que viu pel bestiar, no marxa mai del seu costat, tant amb la meua presència a prop, com llunyana o inexistent, protegint-lo i defensant-lo amb coratge si és necessari, ja dic independentment de la meua presència o no. Lògicament, defensa el seu menjar, però mai fa us de les dents, encara que en ocasions es quedi sense poder menjar perquè les ovelles l'hi prenen. Ell menja sempre a dins del ramat, és clar, però si es prova de donar-li a una certa distància de les ovelles, no menja, podent passar dies sense menjar per no deixar el ramat.

Accepta només la presència humana de la meua família i protegeix el ramat d'altres éssers humans de la mateixa manera que ho fa amb animals forasters. Es mostra vigilant en tot moment, especialment a la nit, bordant al sentir el més mínim soroll.

En Tambor, ha tingut les dues fases de l'empremta sempre en contacte i en presència del bestiar, i la presència humana ha estat en segon terme, encara que també necessària, com dic, per la manipulació del bestiar i d'ell mateix.

En Tambor i la Burxata Pulida muntant guàrdia justament sobre on és el ramat per tenir una millor perspectiva

El bestiar es mostra indiferent amb la seva presència, buscant-lo en casos de por i refugiant-se al seu voltant, inclús permet que les ovelles el tussin encara que marxa i mai respon a l'agressió per part del bestiar. També permet que els xais petits juguin al seu voltant, enfilant-se per damunt seu, jeure al seu damunt... i aquest cercle imaginari que té el seu pare, ell el té molt més gran i inclou el ramat.

Dos casos completament diferents i eficaços segons el maneig que es tingui amb el bestiar, inclinant-me pel segon, el d'en Tambor, perquè com la majoria dels pastors, no podem estar 24 hores al costat del ramat.

En Tambor i la Burxata Pulida foragitant un cavall que se apropava massa al ramat

A l'estiu del 2012 en Tambor va agafar el relleu del seu pare a la Pleta dels Vinyals, enfrontant-se junt amb la seva companya "Burxata Pulida" -nascuda en el ramat de Casa Hostal a Freixinet (Solsonès)- a l'ós bru anomenat Pelut, que a les tres de la matinada es va acostar massa a la cleda on dormien les ovelles. Tot i que, l'escena va ser dantesca i a una distància d'uns 50 metres del bestiar i va durar uns 45 minuts, cap dels tres va resultar ferit, tal com ha de ser la tasca d'aquests gossos, o sigui, la de foragitar a l'intrús però sense causar-li cap ferida. Això sí, després d'aquesta topada l'ós se'n va haver d'anar sense poder esmorzar.

Armand Flaujat i Viayna
Monitor d'ensinistrament de gossos pastors.
Tècnic en gossos de protecció de l'Institut Pirinenc.
Gener 2013